

специфічними ознаками: багатонаціональний склад населення; нестабільний склад населення; взаємодія представників різних національностей; взаємний вплив культур представників усіх національностей. Підготовка майбутніх учителів нової української школи повинна враховувати усі вище зазначені положення, а також те, що готуючи педагогів до здійснення діяльності в багатокультурному суспільстві, необхідно налаштувати їх на сприйняття людини іншої культури та на побудову на цій основі діяльності щодо формування стосунків з нею.

Список використаних джерел

1. Дулатбеков, Н. О. Правовое воспитание как фактор формирования поликультурной компетентности личности / Н. О. Дулатбеков, Т. К. Туркенов // Развитие личности в поликультурном образовательном пространстве : сб. материалов Международного конгресса; IV Слов'янські педагогічні читання / ред. кол. Н. Г. Ничкало [та ін.]. – Черкаси : Вид-во ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2005. – С. 154-156.
2. Ковальчук, О. С. Полікультурний підхід у сучасній шкільній освіті Росії : дис. ...канд. пед. наук : 13.00.01 / Ковальчук Олена Сергіївна ; Ін-т педагогіки АПН України. – Київ, 2003. – 243 арк.

ШАФАР С.В.,
БРИЖАК Н.Ю.

Мукачівський державний університет, Україна

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГО-ВАЛЕОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ

Процес формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх вчителів початкових класів, виховання в них відповідального відношення до здоров'я та природного оточення будуть ефективними, якщо буде визначена система еколого-валеологічних понять, які дозволяють усвідомити взаємозв'язок та взаємообумовленість здоров'я людини та екологічного стану навколишнього середовища.

Екологічне виховання молодого покоління – запорука безперервного гармонійного розвитку людської цивілізації та суспільства, становлення особистості на кожному життєвому етапі. У Законах України «Про освіту», «Про вищу освіту», Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті, Концепції розвитку екологічної освіти в Україні відображено тенденції оновлення змісту, форм і методів екологічної освіти та виховання. Зокрема, у Концепції екологічної освіти України зазначається, що провідна й найважливіша роль у формуванні особистості з новим, екоцентричним типом мислення й свідомості, високим ступенем екологічної культури відводиться школі [4]. Це завдання можуть розв'язати лише педагоги зі сформованою еколого-валеологічною компетентністю.

Різні підходи до формування екологічної компетентності, з'ясування її сутності та структури визначено в працях С. Бондар, О. Гуренкової, О. Колонькової, В. Маршицької, О. Пруцакової, Н. Пустовіт, Л. Руденко, Л. Титаренко, С. Шмалей та ін. Еколого-валеологічну компетентність особистості в різних аспектах досліджували: О. Аніщенко, Л. Архипова, Ю. Бойчук, І. Бузенко, Л. Дрожик, С. Книш, С. Шмалей, І. Щербак та ін.

Поряд з педагогічними проблемами формування нового рівня знань, які відповідають світовим стандартам, зміщення акцентів у вихованні дітей на формування індивідуальності особистості, одним з найголовніших завдань усіх ланок освіти проголошено формування та збереження здоров'я дітей, підлітків, студентської молоді [3]. Тому важливою ціллю є формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи.

Варто зазначити, що у науковій літературі досить поширеним є поняття «еколого-валеологічної культури» особистості.

Еколого-валеологічна культура, на думку Ю. Бойчука, є одним із важливих складників загальної і професійно-педагогічної культури майбутнього вчителя, мірою і засобом самоактуалізації та творчої самореалізації педагога. Еколого-валеологічна культура є узагальненою характеристикою рівня розвитку потреб і здібностей майбутнього вчителя, інтенсивності їхнього виявлення в різноманітних видах діяльності, а отже, за своєю сутністю виражає духовний світ особистості [1]. Вважаємо це поняття близьким до дефініція «еколого-валеологічна компетентність».

Зокрема, еколого-валеологічну компетентність майбутнього вчителя Л. Дрожик розглядає як інтегровану характеристику професійних й особистісних якостей майбутнього вчителя, яка віддзеркалює рівень сформованості еколого-валеологічних цінностей, знань, умінь і практичного досвіду, що дають йому змогу успішно здійснювати педагогічно орієнтовану еколого-валеологічну діяльність, спрямовану на збереження здоров'я та охорону довкілля в умовах загострення екологічної ситуації, здійснення еколого-валеологічного навчання і виховання школярів [2].

Спираючись на дослідження Н. Куриленко, визначаємо теоретико-методологічною основою дослідження формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи такі підходи:

– компетентнісний, який орієнтує вчителя початкової школи на формування в учнів екологічних та валеологічних знань, способів діяльності та ціннісного ставлення до природи і власного здоров'я за рахунок підсилення світоглядної, прикладної й практичної складових початкової освіти, а також урахування життєвого досвіду школярів молодших класів;

– особистісно-діяльнісний, який обґрунтовує вимоги до професійної підготовки майбутніх учителів початкової школи з позицій особливостей їхнього психічного розвитку, принципів особистісно-орієнтованого навчання, а також технологій формування еколого-валеологічних знань, відповідних умінь і досвіду еколого-валеологічної діяльності; особистісний підхід зумовлений тим, що процес формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх педагогів трактується з урахуванням особистісної позиції кожного з учасників процесу,

– аксіологічний, який розкриває сутність еколого-валеологічних цінностей як складової професійної компетентності, дає можливість визначити ряд еколого-валеологічних цінностей, якими мають оволодіти майбутні педагоги початкової школи;

– системний, який передбачає дослідження еколого-валеологічної компетентності майбутніх педагогів початкової школи не ізольовано, як автономну

одиницю, а, передусім, як взаємодію та зв'язки різних компонентів цілого, знаходження в системі цих відносин провідних тенденцій й основних закономірностей.

Таким чином, формування еколого-валеологічної компетентності майбутніх учителів початкової школи розуміємо як багатогранний, складний, суперечливий, поступовий процес неперервної, активної теоретичної й практичної діяльності студентів, спрямованої на здобування еколого-валеологічних знань, розвиток відповідних здібностей студентів, стійкої мотивації, вольових зусиль у ставленні до еколого-валеологічних проблем на тлі позитивного емоційного ставлення, на формування переконань і відповідної поведінки в розв'язанні педагогічних, еколого-валеологічних, природоохоронних та здоров'язбережувальних завдань.

Список використаних джерел

1. Бойчук Ю. Д. Теоретико-методичні основи формування еколого-валеологічної культури майбутнього вчителя: автореф. дис. ... д-ра пед. наук: 13.00.04 / Ю.Д. Бойчук; Харк. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди. – Х., 2010. – 44 с.
2. Дрожик Л. В. Еколого-валеологічні знання як невідемний компонент еколого-валеологічної компетентності майбутнього вчителя / Л. В. Дрожик // Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. 2012. – № 2. – С. 124-127.
3. Книш С. І. Інноваційні педагогічні технології у еколого-валеологічній підготовці майбутніх вчителів фізичного виховання / С. І. Книш // Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Випуск 3(70). 2016. – С. 36-38.
4. Концепція екологічної освіти України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://shkola.ostriv.in.ua/publication/code-148b3b2021c2c/list-b407a47b26>

ШЕЛЕЛЬО А. В.,
КУЗЬМА-КАЧУР М. І.

Мукачівський державний університет, Україна

СУТНІСНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ КОМПЕТЕНТНОСТІ З АНАТОМІЇ ТА ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Аналіз наукових праць свідчить, що поняття «компетентнісний підхід» набуває нової сутності. Динаміка орієнтування на використання компетентнісного підходу у теорії і практиці професійної освіти спостерігається з кінця ХХ ст. коли поняття «компетентність» розуміли як «поглиблене знання предмету або засвоєне вміння».

Відповідно до реформування системи освіти за Концепцією НУШ, було визначено компетентності вчителів початкової школи, необхідні для навчання учнів перших класів у 2018/2019 і 2019/2020 н. р. У Типовій освітній програмі для підвищення кваліфікації педагогічних працівників, затверджену наказом МОН України від 15.01.2018 № 36 означено профіль учителя початкової школи. Профіль, або опис компетентностей, відповідає Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 р., схваленої розпорядженням КМУ від 14.12.2016 № 988 [1].

У визначенні сутнісних характеристик компетентності майбутніх учителів початкової школи з анатомії та фізіології людини враховували зорієнтованість, на

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>